

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 14 mars 1895, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utarbetande och framläggande af förslag till vissa ändringar i förordningen den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkningen af margarin samt å handeln dermed.

I en inom Andra Kammaren väckt och till behandling af dess andra tillfälliga utskott öfverlemnad motion, n:o 117, har herr *P. O. Lundell* föreslagit, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbeta förslag till sådana förändringar i kongl. förordningen den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkning och handel med margarin, att *dels* restaurationer och andra matförsäljningsställen, der margarin serveras, underkastas ungefärligen samma bestämmelser i fråga om anslag i lokalerna och etikettering, som bestämmes för handelslokal, och *dels* att i angifna författning införas lämpliga bestämmelser rörande kontroll å tillverkning och försäljning af margarinost, samt att Kongl. Maj:t måtte till nästa lagtima Riksdag inkomma med förslag till angifna lagbestämmelser».

Såsom stöd för den *förra* delen af sin anhållan anför motionären, att klagomål försports öfver en del bristfälligheter i vår lagstiftning angående tillverkning och handel med margarin. Å restaurationer och matförsäljningsställen blefve margarin i stor utsträckning använd till

servering åt spisande gäster, utan att vår lagstiftning egde några bestämmelser rörande margarins försäljning å dylika ställen. Då bestämda lagbestämmelser funnes derom, att, vid margarins försäljande i salubod, derstädes skall finnas anslag i lokalen och etiketter å kärl, m. fl., bestämmelser, som skola förebygga utöfvande af bedrägeri i fråga om försäljningen af margarin; så syntes konsekvensen fordra, att ett dylikt skydd äfven tillförsäkrades dem, hvilka köpa margarin å restaurationer och matförsäljningsställen utan att veta annat, än att de erhålla natursmör, och ehuru man i allmänhet erkände margarin såsom ett dugligt och för helsan oskadligt födoämne, så syntes dock sådana omständigheter stundom kunna vara för handen, att förtärandet deraf kunde hafva menliga följder för personer med mindre god helsa samt utan vana att förtära margarin.

De skäl motionären sålunda anfört för sin anhållan, att sådana förändringar i kongl. förordningen den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkningen af margarin och handeln dermed infördes, att restaurationer och andra matförsäljningsställen, der margarin serveras, underkastas ungefärligen samma bestämmelser i fråga om anslag i lokalerna och etikettering, som bestämts för handelslokal, synas utskottet ej vara af den art, att de motivera nämnda anhållan. Motionären medgifver, att man i allmänhet erkänner margarinet såsom ett dugligt och för helsan oskadligt födoämne, men inskränker strax derpå detta yttrande genom tillägget, att stundom sådana omständigheter »synas» vara för handen, att förtärandet af margarin kan hafva menliga följder för personer med mindre god helsa samt utan vana att förtära margarin». Den hittills både af erfarenheten och genom vetenskapliga undersökningar vunna åskådningen om margarinet betydelse ur hygienisk synpunkt är den, att margarinet är ett särdeles lättsmält fett, som i lättsmälthet närmar sig godt natursmör, och att det, infördt i tarmkanalen, i långt högre grad upptages i organismen än vanligt djurfett, detta beroende på det enkla skälet, att, vid dess beredning af djurfett, dettas svårsmältaste beståndsdel, stearinet, afskiljes, så att endast de lättsmältare fettarterna, margarin och olein, ingå i margarinsmörets sammansättning. Under sådana förhållanden synes motionärens ofvan citerade, obestämda och ej på några bevis stödda, mindre fördelaktiga omdöme om margarinet värde ur hygienisk synpunkt icke böra anses vara af någon betydelse för den föreliggande frågans afgörande. Hvad åter motionärens påstående,

att ett sådant skydd, som vid margarinets försäljning i handelslokaler förefinnes, borde äfven komma dem till del, som köpa margarin å restaurationer och matförsäljningsställen utan att veta annat, än att de köpa natursmör, så synes det utskottet, som om den nödvändiga konsekvensen af en sådan fordran blefve, att ett särdeles stort antal varor, som å restaurationer och matförsäljningsställen försäljas, borde underkastas en liknande kontroll. Det gäller nemligen om ett stort antal bland dem — och utskottet vill som exempel på sådana varor blott anföra några få: konjak, viner, kaffe, té, chokolad — att de synnerligen ofta äro underkastade förfalskningar, ofta i så hög grad, att de utgöra helt andra varor än de, under hvilkas namn de försäljas. Då nu dessutom erfarenheten till fyllest visat, att ett ej ringa antal af dessa förfalskningar ej sällan kunna vara af verkligt helsovådlig beskaffenhet, synes tillbörligt, att sådana varor i *främsta* rummet blefve föremål för en dylik kontroll, derest en effektiv sådan vore möjlig att vinna, hvaremot en kontroll af ifrågavarande beskaffenhet *icke* synes utskottet af behovet påkallad för en vara sådan som margarinet, hvars förtärande ej i någon mån visat sig medföra helsovådliga följder.

Till stöd för den *senare* delen af sitt förslag, nemligen att i den ofta citerade förordningen införas lämpliga bestämmelser rörande kontroll å tillverkning och försäljning af margarinost, anför motionären, att tillverkningen och försäljningen af s. k. margarinost alldeles icke syntes beröras af margarinlagens bestämmelser, ehuru densamma vore en produkt, som förhölle sig till af enbart mjölk tillverkad ost nästan som margarin förhåller sig till natursmör. För vår mejerihandterings sunda utveckling syntes därför betydande skäl vara för handen, att äfven vissa lagbestämmelser utfärdades rörande kontroll å tillverkningen samt handeln med margarinost, synnerligen som ett uraktlåtande häraf kunde hafva ganska menlig inverkan på utvecklingen af vår ostexport, samt att i fråga om ost likaväl som smör vissa garantier borde finnas för att den, som vid inköp tror sig erhålla naturlig ost, icke i stället erhåller en i viss mån förfalskad vara.

Utskottet har med afseende på den s. k. margarinosten inhemtat, att den för närvarande fabriceras till betydligt mindre quantitet än för ett eller annat år sedan, och detta med anledning af tryckta ostpris. Dock angifves tillverkningen uppgå vid de omkring 12 mejerier, som sysselsätta sig med ostens framställande, till omkring 1,500 à 2,000 kilo dagligen. Den

beredes på det sättet, att oleomargarin i smält och ytterst fint fördelat tillstånd genom emulsor jemnt fördelas i separerad mjölk, hvar efter denna ystas. Den sålunda framställda osten är genom god smak och större halt af näringsämnen betydligt öfverlägsen den af separerad mjölk annars framställda osten. Den säljes under olika namn, men endast undantagsvis under det, som hittills ansetts bära tillkomma densamma, nemligen margarinost. I den diskussion, som vid mejeristmötet i Stockholm 1894 angående margarinosten fördes, framhölls allmänt »önskvärdheten deraf, att i lag påbjödes, att ost, hvari margarin ingår som beståndsdel, skall benämnas *margarinost* och märkas med tydlig stämpel, som angifver dess ursprung», och detta blef också mötets i en utan reservationer antagen resolution uttalade åsigt.

I likhet med motionären anser utskottet, att margarinosten, alldeles som margarinsmöret, i handeln bör bära sitt rätta namn, och detta så mycket mer, som utskottet i likhet med motionären anser, att dess exporterande till utlandet och försäljande derstädes som naturost skulle kunna komma att skadligt inverka på vår export af naturost. Ej heller kan utskottet finna, att margarinostens försäljande under sitt rätta namn kan, åtminstone i längden, menligt inverka på margarinostens handelsvärde, alldenstund dess verkliga värde till följd af välsmaklighet och halt af näringsämnen är väsentligt större än skummjölksostens. Slutligen bör ej heller vara med stora svårigheter för enadt att införa en tillfredsställande kontroll såväl å tillverkningen som handeln med margarinost, och har utskottet i detta hänseende tänkt sig, att t. ex. en öfver hela osten nående stämpel borde temligen väl skydda äfven mot svek i minuthandeln, såsom i diskussionen vid det ofvan citerade mejeristmötet redan blifvit framhållet.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

1:o) att motionärens förslag, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета förslag till sådana förändringar i kongl. förordningen af den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkningen af margarin och handeln dermed, att restaurationer och andra matförsäljningsställen, der margarin serveras, underkastas ungefärligen samma bestämmelser i fråga om anslag i lokaler och etikettering, som bestämts för handelslokal,

icke måtte till någon kammarens åtgärd föranleda;
men att

2:o) Andra Kammaren ville för sin del besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för kommande Riksdag framlägga förslag om sådant tillägg till kongl. förordningen af den 11 oktober 1889 angående kontroll å tillverkningen af margarin och handeln dermed, att lämplig kontroll äfven å tillverkning af och handel med margarinost vinnes.

Stockholm den 14 mars 1895.

På utskottets vägnar:

S. J. BOËTHIUS.
